Hainakuu
13. päiv
2010
Nummõr
13 (209)
Leht mass erälde ostõn
5 kruuni (0,3 €)

UMA LEHT

VANA VÕROMAA RAHVA UMAN KEELEN LEHT

Raudvasara Valduri mõttõ elost ja vabahusõst

Kae lk 2

Räpinä vanauno stiilne perändüs

Kae lk 3

Ruitlanõ oppas, kuis umma ello veidemb raisada

Kae lk 4

Puut-Laat – Ilvesse Aapo suvõtükk

15. hainakuu päävästi naatas Tarto liinan näütämä Ilvesse Aapo kirotõdut, suurõlt jaolt võrokeelist suvõtükkü Puut-Laat.

Lugu nakkas pääle sis, ku üten väikokõsõn Võromaa kotussõn sääd hinnäst aastasatu peetü laada mano sisse puut. Tiatritükk om nigu naľalinõ sõit läbi perämädse 100 aastaga maakaubandusõ. Ilvesse Aapo üteľ, et kiroť tegeligult peris kurblidsõ luu, a lavastaja Mäeotsa Ain mõistsõ tuu iks naľalidsõs käändä.

Mõnõlõ peenembäle provvalõ tiidmises: tükün saa kuulda ka mõnt vägisõnna, a Ilvesse Aapo ütles õigustusõs, et «peris ilma saa õi eloh läbi kuigi.»

UL

Hansahoovi tiatri
Hansa hoov,
Aleksandri 46, Tartu

Puut/Laat

Nuteri Egon, Jaanovitsi Margus, Taalmaa Indrek, Hansingu Meelis, Tennosaarõ Liina, Jäägeri Merle, Metsuri Marje, Alliku Inga, Võsaste Irina

Autor: Ilvesse Aapo
Lavastaja: Mäeotsa Ain

Nakkas pääle **kell 19**

15.07, 21.07, 22.07, 28.07, 29.07, 30.07, 2.08, 3.08, 10.08, 11.08, 12.08, 13.08, 17.08, 18.08, 19.08, 20.08

Pilet **175 kr,** pensionäärele ja latsilõ (-14a) **150 kr**, gruppõlõ **150 kr** (õnnõ hainakuu etendüisile)

Piletit saa Piletilevist ja Hansahotellist (soodus-piletit saa õnnõ säält)

Piletiga saa suvõ lõpuni Õlle Taresse ilma rahalda!

Teedüst saa tel 737 1800

Lootos es saa vahtsõt hümni

Põlva jalgpalliklubil Lootos es õnnistu saia hindäle vahtsõt umakeelist hümni.

Võistlusõlõ saadõti neli luku, autorit oll kokko kolm. Klubi juhatus andsõ teedä, et võistlus-lugudõn om nalaliidsi salmõ, midä klubi fänni saanu mängu aigu hõiku. Kuis tohes salmikõisi pruuki, tuu kõnõldas autoridega läbi.

UL

Võromaal luvvas kaugtüükeskuisi

Vanal Võrumaal om plaan luvva kaugtüükeskus Kanepile, Urvastõlõ ja Sännäle. Keskusõn saa umma tüüd tetä ja latsõ tuus aos hoita anda. Tuu olnu ka kogukunna kokkusaamisõ kotus, kon tetäs egäsugutsit oppuisi.

5. hainakuu päävä̇l märgutõdi Urvastõn, kuis kaugtüü avitas maaellu hoita. Kaugtüüd tahtva tetä inemise, kes tahtva umalõ perrele kasumisõs puhast vaiksõt maakotu. A kotun saa-i kuigi latsi ja kodutõie mant vallalõ. Kaugtüükeskusõn saa latsõ hoita jättä ja esi rahuligult kirätüüd tetä. Pruuki Internetti, skännerit, oppusõtarrõ ja ka käsitüüriistu.

Ku tulõ tahtminõ umma kanti kaugtüükeskust tetä, võisi kaia teedüst www.telework.ee päält.

KLAARI ANNE

Pildivõistlus

Seo suvõ lõpuni käü Lõuna-Eesti pildistämise võistlus, kõrraldaja SA Lõuna-Eesti Turism kuts kõiki üten lüümä. Huviliidsilõ om lähemb teedüs kirän www.southestonia.info pääl.

UL

Urvastõ kihlkunnan Koigu külän Kurelauk Viivi Pikamäe kodutalun peeti 2. hainakuu päävä̇l joba tõist aastat hainamaarjapäivä. Kurelauk Viivi ja Kiidroni Amada käve inne tuud üten talun abin lambit pügämän ja saiva tenutähes lamba. Tuu lammas aeti mulku, muiduki tükükaupa. Küdsämise meistri oll´ Kirschbaumi Peedu.

Kuis langa värvi, tuu kai raamatist perrä Jõgiste Tiiu. Sibulakuuriga tulli ilusa pruuni ja kõlladsõ, vereurmarohust ja nõgõssõst rohilidsõ langa. Inne värvmist hoitsõmi langa tsipakõsõ lipõ seen, et värv langalõ parõmbidõ külge nakkasi. Et värv kimmämb jääsi, pruuksõmi vasõvitrioli ja maarjaijjä.

Hainaniitmise võistlusõ võitsõ nigu mineväaastagi Kurõnurmõ miis Parijõgi Ahti – hinnan käsitüüriistumeistri. Vapa aigu seol tegüsäl mehel piaaigu olõki-i ja vikatit oll´ tä saanu inne võistlust kah õnnõ üte kõrra kätte võtta.

Hainaniitmisen tahtsõ väega kätt pruuvi ka Pikamäe 95aastanõ vanapernaanõ Pommeri Salme

KONNULA AIRI PILT

(pildi pääl). Tä olõs kimmäle hainakaarigi lõpuni niitnü, ku tõsõ ei olõs timä tervüse peräst murõtama naanu. Kae, ku kangit naisi Urvastõ kandin om!

KONNULA AIRI

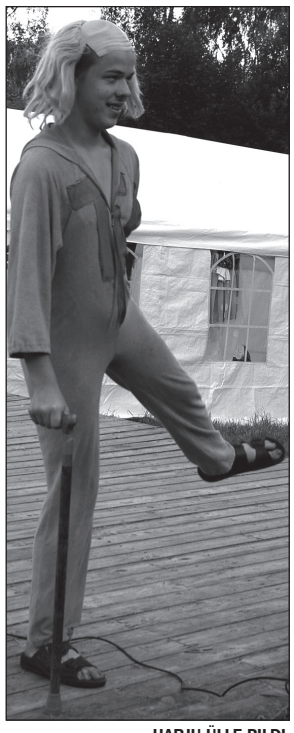

HARJU ÜLLE PILDI

Krabi külätiätri mäng 10. hainakuul Paganamaa päivil edimäst kõrda vahtsõt võrokeelist tükkü «Muinasjutt – paremb inne müüdä». Lugu om tuust, kuis vanas saanu muinasjututegeläse vannokoton mürglit tegevä. Suurõmba pildi pääl kitt Punamütsükene (Antoni Annika, kural), et prints piät valima timä, selle et timäl omma «suudlõmada huulõ, Singeri massin ja pingpongilaud». A Tuhkatriinu (Kõvatu Jaana, keskel) ja Lumivalgukõnõ (Voometsa Teri) tuuga ei lepü. Väikumba pildi pääl tege kraapsu kulupäine Telepoiss (Antoni Kaarli) – päältkaejidõ lemmik. Viil paistus tükün silma Looritsa Aare mängitü Buratino, kiä pelgäs, et täl omma külen puutäi, pään vamm ja jala tüküse lehte minemä.

HARJU ÜLLE

Võrol tetti kumardus umalõ puulõ

VALPRI LIINA

«Puu andva hingepidet,» ütel´ riidi Võrol Kandlõ kultuurimajan puiõst rahvausundin kõnõlnu Kõivupuu Marju. Võro folkloorifestivaali seokõrdsõ pääteema «Uma puu» puhul kõnõliva festivaali man aśalidsõ olnu puu-nimelidse inemise, kas näil ka uma puu om.

Kuusõ Jüri (47), festivaali piltnik Võru Fotost: «Rõugõn maakotun omma 3–4 aastat vana hõpõkuusõ. Egäle latsõlõ. Latsi om kolm: Mari-Liis (22), Veiko (18) ja Oliver (15). Ku ma uma vanõmba vele ja noorõmba sõsaraga Põltsamaal elli, istutõdi mu tuukõrdsõn kotun kah egäle latsõlõ uma puu. Nuu kõo omma suurõ. Säält tull´ mõtõ, et umil latsilgi võinu puu kassu.»

Berezina Galina (49), Pihkva liina folklooriansambli Ugrada juht: «Mu imä istuť umal eloaol egäle tütretütrele kõokõsõ maja aknõ ala. Nimepuu omma suurõs kasunu nigu tütrigugi: mu tütär Jekaterina (25) ja sõsara Marina tütre Julia (23) ja Maria (17). Põnnõv om tuu, et kõgõ suurõmba kasvuhuu sai sisse kõgõ noorõmba tütärlatsõ puu. Mu immä inämb ei olõ, a timä maahapantu puu eläse. Noidõ kaudu aja tä nigu parhillaki mika juttu.»

Pihkva külälise nimi tähendäski kõivu. Ugrada esitäs väega vannu laulõ, midä käüdäs maad piten korjaman. Nuu omma rahvakallendri pühhi ja luudusõ aastatsõõriga köüdedü laulu. Ugradan laulva kuus naist ja tütrikku: kolm oppajat, kats tudõngit ja üts koolitütrik. Ugradat sai Võrun nätä-kullõlda Kandlõ aian ja ka kerkon.

Õunapuu «Metsatöll» Lauri (33) Võrumaalt Loosi külast: «Uma puu – jah, om külh, a ma ei ütle tuud. Ku uma, sis tähendäs tuu hindäle, mitte tõisilõ. Esi olõ Talinan sündünü ja kasunu, vanavanõmba omma peri Mulgimaalt ja Harjumaalt Kuusalust. Valma külän Võrtsjärve veeren kõnõld kiil om võru keele muudu. Üts lõunaeesti kiil! Pääle uma puu om lähkü olnu Kuusalun Võnsi pedästik ja Tülivere tamm. Tuu tammõpuu om tunnõt suurõ väe peräst.»

Riidi õdagupoolõ, ku suur kuumus oll´ perrä andnu, kütse kullõjit Õunapuu Lauri ja Noormaa Tarmo laul ni pillimäng kontsõrdil Kreutzwaldi maja hoovin. Suurõn osan olli nuu päält 100 aasta vana armastusõ- ja naľalaulu. Paar laulu lätsi hinge ka kõrvalmaja hoovi pinile, kes haukma naaś.

Aastakümnit puu-perimüst uurnu Kõivupuu Marju (49) esi kõnõľ niimuudu: «Pikä ao joosul om puid iks olnu. Ku ma Talinan kae umast köögiaknõst vällä, sis näe ma pooppuud. Taa pihlakide suguseldsi puu olľ sääl joba inne. Ku ilma omma häitsemises ja maťakasumisõs hää, sis om talvõl külmäga siidisabakõisi küllä luuta. Ku edimäne kõrd siidisaba puu pääle tulli, mõtli ma, et olõ viikraani köögin vallalõ jätnü – õkva nigu olõs tsolistõt sääl. A tuu olľ tsirkõ sidistämine aknõ takan.

Mu latsõpõlvõ kodumaia Saru Mäepõrun inämb ei olõ, a kotus oma alalõ. Omma pihl ja valgõ klaarikõnõ – tuusama, mille päält mullõ väikun kats edimäst ubinakõist anti. Lähkün Rõipõsuun kasusõ pedäjä ja paar kõivu. Kodukandin ma käü põimukuul, ku kõolehe kõllatsõs läävä. Sääl ma sis hindäette mõtlõ, mis ma tennü olõ. Tuu aig tähendäs mu jaos, et üts aastatsõõr om jäl täüs saanu. Mu uma puu omma ka ristipuu, mul om näidega uma asi aia.»

Kõivupuu puu-jutu kullõja saiva palľo huvitavat teedä: ilmapuust pääle nikani ku Eestin tunnõtuisi ja veidemb tunnõtuisi puiõni. Võrumaa ilmapuus võisi Kõivupuu meelest pitä mõtsuibut.

Puulpäävä vei Kõivupuu Marju huvilidsõ rahva bussireisile ristipuiõ mano. Tetti suur tsõõr, mille sisse jäivä Pähni-Krabi, palľodõ perimüisiga köüdet Mustahamba tamm Haani vallan ja Rosma.

HARJU ÜLLE PILT

Kõivupuu Marju kõivupuuga: aastakümnit puu-perimüst uurnu tiidläne kõnõl´ folkloorifestivaalil puiõst põnõvit juttõ.

Suvi – hää tiatriaig

Nigu seost lehest lukõ saa, tetäs parhilladsõl suvidsõl aol nii vanal Võromaal ku ka kavvõmbal (Tarto liinan) võrokeelist tiatrit.

Krabi külätiatri tükke julgu kimmäle kaemisõs soovita: naarda saava nii vana ku noorõ. Usu, et ikäv nakka-i ka Ilvesse Aapo vahtsõt tükkü «Puut-Laat» kaiõn. Suvi om joba sääne aig, ku om hää moro pääl küllütä ja kaia, midä vahvat om tiatrirahvas pikä talvõ joosul vällä märgotanu. Hüvvä tiatrikaemist!

HARJU ÜLLE, päätoimõndaja

UMA LEHT

Telmisenummõr 00917
Ilmus egä katõ nädäli takast tõsõpäävä
Toimõndusõ aadrõs: Tartu 48, 65609, Võro
E-post: umaleht@umaleht.ee; info@umaleht.ee

Päätoimõndaja: Ülle Harju 78 222 21, 56 606 494 info@umaleht.ee
Keeletoimõndaja: Laivi Org laivi77@hot.ee
Latsinuka toimõndaja: Mariko Faster 56 213 177 mariko.faster@gmail.com

Välläandja: Võro Selts VKKF
Trükjä: AS Võru Täht

Lehe välläandmist tugõva:
Riiklinõ programm «Lõunaeesti kiil ja kultuur» ja
EESTI KULTUURKAPITAL

Uma Leht Internetin: www.umaleht.ee

Paprõlehe-kujolist Umma Lehte saa lukõ ka Internetist www.netiajakiri.ee päält! netiajakiri

Raudvasara Valdur: sepp ma olõ-i, a palanu ravva lõhn om hingele hää

Ku vabahusvõitlõja ja aoluulanõ Raudvasara Valdur (70) 43 aasta iist vangilaagrist vällä sai, sis tsusaś tä kodotalo mulda väiku tammõpuukõsõ. Tuu om jõudnu Kütioro korgõ perve pääl suurõs ja võimsas puus kassu. Niisama võimsa om olnu põlidsõ Võromaa mehe võitlus vaba Eesti iist. Niikavva, ku tä hinnäst mäletäs.

Kavva omma ti edevanõmba elänü Kütioron Noodaskülän?

Väega kavva. Kunagi olĺ seo peris suur talo, a vanaesä Mihkli jagasi taa kolmõ vele vaihõl är: mu talo om Hinda-Kusta, tõsõ omma Hinda-Piitre ja Hinda-Jaani. Külä nimi Nuudaskülä tulõ tuust, et küläl olĺ uma nuut ja kõik olli nooda osanigu.

Mu vanaesä vanaesä olĺ olnu Vahtsõliina kerigumõisa sepp, vast timä eläsi iks sääl lähkümbäh. Timä olĺ pandnu Vahtsõliina kerigu torni tuu kikka, mis sääl täämbädseni om. Üte tõõsõ jutu perrä um tä tuu kikka kogoni esi valanu.

Sis olĺ õkvalt tuu nimmi võtminõ kah. Keriguopõtaja Masing olĺ sis ütelnü, võtku-i sa joht saksa nimme, võta seo tüüriist hindäle perekunnanimes, millega sa hindäle ja hindä perrele leibä olõt tiinnü!

Vanaesä olĺ ka viil sepp ja esäl olĺ tuu kah hingeh: tahtsõ ravvatreialis minnä. Tädimiis olĺ Peterburih, läts sinnä, et Putilovi relvavabrikuh tüüle naada. A olĺ aasta 1915 ja tulĺ Lasva vallast kuri käsk tagasi tulla: tä olĺ sõaväe kutsõalonõ. Mul hindäl olõ-i praktiliidsi asjo pääle huvvi egä andi, a palanu ravva lõhn om mullõ nii hää – hingele.

Nuurus olĺ teil peris pingõlinõ, juhtsõti aastit nõvvokogo-vastalist salaütistüst, minkperäst teid vangilaagrihe saadõti.

Ma kunagi es usu, et ma nii vanas elä. Mõtli, et kül määnegi asi sääl ette tulõ. Nigu väega es tahaki kavva ellä, nüüt olõ rohkõmb tahtma naanu! (*muhelõs*)

Kost tulĺ jõud hindäle kimmäs jäiä?

Nigu naksi meelemõistusõga joba tähele pandma, nii sai tiidä, et uno ja ristiesä omma sõah, tuuperäst et mi maal hullõ tempõ tennü vinläse tagasi ei tulõsi. Sugulasõ käve puhkusõl sõast, ma olli sis nelä-aastanõ. Ristiesä kinkse mullõ sinimustvalgõ lipu ja üteĺ: «Ma tiiä, sa olõt eesti miis, võta seo Eesti lipp ja hoia sedä alati!»

Julgõolõkuh ülekullõmisõ aigu (*1961* – UL) KGB major Trempi, Vinnemaa eestläne, küsse, et: *nu, mis ajast saadik teil on natsionalistlik maailmavaade*? Ma ütli, et 24. veebruarist 1943. Kõnõli tälle – ümärik väikene mehekene, palĺa kiilaspääga – tuu jutu är. Trempi üteĺ tuu pääle: «*Nu, ma saan aru kjull, teil elu vist pidigi nii minema...*» (*Raudvassar naard pikält ja võidukalt*).

Lipp siski läts kaoma, ma arva, et imä hääť tuu är: peläś läbiotsmist. Edimäst kõrd jäimi jo vahelõ, ku ollimi Loosi kooli neländäh klassih vast. Meil olĺ salaorganisatsioon Kolm Lõvi, hulk relvi. Uutsõmi, et kuna sõda tulõ, sis teemi mässü. Hädä tulĺ sis, ku kooli man paugutimi, üle koolidirektri pää lassõmi. Mi juht, vanaesä Jaani tütrepoig Heldur tetti süüdläses, a timä imä möi lehmä är ja lehmäraha iist ostsõ poja vabas. Meid tõisi õigõlõ es ähvärdädäki. Edimäne põlvkund KGB ja NKVD mehhi olli esi sändse pätikese ja mi jätsemi tundõ, et mäss olĺ nigu koolidirektri ja oppajidõ vasta: nä väega sundsõ meid opma!

A saiti esi ütisüse juhis ja läts viil hulk aigu, inne ku teid kinni võeti?

Loosi kooli lõpõtimi är 1955. Kolm Lõvi käve aig-aolt kuuh edesi. Mõni tsilku är: Meldre Tõnu läts ülikuuli arstitiidüst opma ja üteĺ: «Olõ-i mõtõt inämb, elol olõ-i väega vika, tsukrut om joba olõmah.» No ku tsukru om tähtsämb, kurrat, ku muu?! A naksi noorõmba mu ümbre tulõma. Noidõga sattõmigi vaihõlõ. Vaihõlõ tõmmaś meid Heino: iseloom olĺ täl nõrk, nigu palĺodõl liinapoissõl. (*Tuust salaütisüsest ja Valduri kinnivõtmisõst saa lukõ timä eloluust raamatun «Eesti rahva elulood II» 2000* – UL)

Kas olõti Heinolõ andis andnu?

Jah, olkugi, et ma tuud ütelnü ei olõ.

Miä om meelen vangilaagrist?

1961 olĺ aasta, ku taheti likvidiiri nõvvokogo-vastalist liikmist üle terve ilma: Berliini müür tetti tuul aastagal, Ukraina legendaarnõ juht Simeon Bandera tapõti ja eestläisi üts juht Luitsalu Aksel aeti auto ala.

Laagrih olĺ tõõlinõ elo-ülikuul ja suur karastus. Vainlanõ olĺ meil egä päiv silmi iih. Hariliguh eloh tekkü palĺodõl illusiooni, esiki keriguopõtajil. Kae, hää inemine ei suta haarda kurjust timä mõõtmatusõh.

Kats suurt maailma-aoluulist juhtumist olli mu laagriaigo. Üts olĺ Kennedy tapminõ. Tõnõ olĺ, ku Hruštšov maaha võeti. Sis äkki valvja muutu maru lahkõs. Piaaigu nii, et härrätedi joba. Tõõsõl pääväl es aeta inämb kedägi tüühü, süük läts hääs. A kolmandal olĺ joba kurja hellü kuulda: anti teedä, et määnestki muutumist ei tulõ, seltsimiis Brežnev jakkas leninlikku poliitikat ja riigivastalidsõ jäävä riigivastaliidsis.

Ku vällä tulliti, miä sis sai?

Mõtli, et proovi ülikoolih kipõn vaimu närri. Saigi 1968 kaugõppõlõ. Päält tuud olli katõsa aastat Loosi koolih oppaja. Opilaisilõ iks kõnõli, kuis aśa omma, kunagi es tulõ tuust hätä. Harilikku inemist es tasu pelädä. Iks noid, kellel määnegi läbisaaminõ võimuga. Üts näist, koolidirektri, kaivaś mu pääle ja ma pidi är kolima. Lätsi sis Antsla kuuli, a sääl kah es lasta olla ja keväjä lätsi är tulõtõrjõhe tüüle.

Kuna ti jaos esisaivusõ-pall viirdümä naaś?

Mullõ olĺ kõgõ suurõmbas elämüses 21. oktoobri 1987 Võrol. Saarõ Aini kõrraldõt meeleavaldus, mis võtsõ eräkõrralidsõ mõõtmõ. Valitsus es usu, et paarisaa pikähiusõlidsõ vai kiilaka asõmõl tulõ vällä 5000 võrolast. Sääl näi ma edimäst kõrda sinimustvalgõt lippu vabalt lehvimäh.

Ma olli tuukõrd Antsla bussih ja buss es päse kuigi Võrolt vällä. Ma olli tegeligult paossih ja Võrol käve kah nii inkognito, naanõ olĺ joba üle kullõldu. Ku lippu näi, saisõ bussih pistü ja võtsõ mütsü pääst. Üts nuur naistõrahvas rüükse: *mis siin sünnib?* Ma ütli: *revolution to france, madam!*

Saati Võro liina teenetemärgi, 2008. saiti kõgõ edimädse Võro maakunna vapimärgi. Kas sääne meelenpidämine om teile tähtsä?

Tuu olĺ üllätüs, tuud nigu es ooda... Mineväaasta olĺ kandidaat ütistümiis Suiste, ma mõtli, et lätt iks sinnäkanti kohegi. Eks taa hää tunnõ iks om.

Vabahussõa võidusammas Taĺnan – midä tuu ti jaos tähendäs?

Hää tunnõ olĺ, ku ütskõrd ummõhtõ sai valmis. Vallategemine olĺ väega illos. A nüüt iks jandi ei lõpõ tuu ümbre iks ärä. Tuu olĺ joba pettümüs, et vabahusõ üleriigiline sümbol anti vällämaalaisilõ tetä! Et taa pidi mändsestki klaasist ja portsõlanist olõma – no milleperäst?

Olõti ütelnü, et Eesti krooni tulõmisõ aigu olĺ uhkõ tunnõ, et olõti esisaisva riigi kodanik, uma raha karmanin. Mis tunnõ om nüüt, ku tiiäti, et poolõ aasta peräst kõlisõs karmanin euroraha?

Väega halv tunnõ, no nii halv, et ei mõistaki kuigi inämb. Kõik omma otsidu vabandusõ, esiki pääministri Ansipi uma: «*kroon on kahtlõmata ilusam, aga investeeringuid ei võimalda.*» Kas mi elämi sis mändsegi rahvusvaihõlidsõ kapitali huvidõn vai?

Kas Eesti om vaba?

Vaba om tä kimmähe, a kas Eesti om riik, om küsümüs. Politsei ja kohus võinu kimmämbägi olla, a Eesti kaotas är uma riigi tunnismärke.

Midä piässi latsilõ kõnõlõma vai midä näidega tegemä, et nä umast esämaast piässi?

Kaitsõliit ja tõsõ võissi mõtõlda rohkõmb rahvusligulõ, veidemb riigi julgõolõkilõ.

Nuursugu võissi rohkõmb organiseeritü olla. Kuul om väega alla käünü, tulõ asõainõ löüdä, mis nuurust kasvatas. Kultuurtaimõlõ om huult vaia, nõgõsõ ja ohtja kasusõ ilma, surõtasõ tõsõ vällä.

Põlinõ võrokõnõ, määne om kõgõ ilosamb võrokiilne sõna?

Illos om mu jaos olnu sõna, midä Võromaal mitund muudu vällä üldäs: 'õdag', 'õdang' vai 'õdak'. Siin üteldäs 'õdag'. Olõmi Vahtsõliina ja Rõugõ kihlkunna piiri pääl ja mõnõ sõna läävä segi: üteldäs nii 'hopõn' ku 'hobõnõ', nii 'kartol' ku 'kardokas'. Haruldanõ mi sõna om 'parhilla'.

Küsse **HARJU ÜLLE**

HARJU ÜLLE PILT

Raudvasara Valdur uman kodovärehtin latsõlatsõ Ekke-Jaaniga.

Kirä

Kiri kiroda aadrõssil Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee

Toimõndusõl om õigus kirju toimõnda ja naid lühendä. Kirä iist honorarri ei masta.

Viitinä järve pääl püütäs kannu?!

Tuu lugu juhtu nii kümme aastat tagasi. Üts hommuk tulĺ raadiost muu jutu seen lausõ et «hummõn lätt Võrumaal vallalõ suurõs kuuridsapüügis».

Algust ma tollõl jutul kuulma es juhtu ja läts tä mul ütest kõrvast sisse ja tõsõst vällä.

Tuu olĺ parajalõ sääne aig, ku kõik mõtliva egäsugutsit ulĺuisi vällä, küssevä veidü rahha ja teivä ulĺusõ är.

Mõtli viil, et kui noid kannu püüdäs, juuskmisõ vai lindamisõ päält. Maainemisel om tõnõkõrd iks vaia kanna kinni püüdä ja ega tuu kerge asi ei olõ.

Tuu, et mille näid kuuritsas kutsutas, minnu sukugi mõtlõma es panõ. Ma mõtli, et vast omma püüdjä koskilt Vinne piiri veerest, Obinitsast vai Meremäelt ja kuuridsa omma iks põnõvamba ku hariligu kana. Õdaguidsin uudissin kuulsõ, et kuuritsit püütäs Viitinä järve pääl.

Ma olõ Undrusõ veskijärve veeren üles kasunu. Vesi juusksõ piaaigu õt sängü alt läbi. Ma mõtli, et tiiä kõkkõ, midä järven vai järve veeren tetä saat. Egäl aśal olĺ sääl iks uma kotus. Vii all ellivä kala ja vii pääl pardsi, kunna kävevä siiä-sinnä. A kana järve pääl!

Mõtli, et vaesõ kana, tuu om külh väega hirmsa, ku kannu sunnitas vii kotsil lindama. Om iks inemiisil aru pään! Kiäki piäsi tuu aśa är kiildmä.

Edimäne kahtlõminõ tulĺ viil jupi ao peräst, ku peräle jõudsõ, et Viitinä kandin piäsi kana iks kana olõma. Mille näid sääl kah kuuritsas kutsutas?

Miis olõs naaru kätte piaaigu är koolnu, ku mu kanapüüdmise juttu kuulsõ. Nii palĺu sis järve veeren kasumisõst ja kuuridsapüügist.

TULVISTE HELE Kuudsilt

Eesti Imä om illos

Näi telekast Eesti Imä kujjo. Olõki es jälle, illos olĺ.

Tuu Taĺna jurn (*vabahussõa võidusammas* – UL) või õkvalt lakja är sata, a kaĥo olõ õi suur, ku õks kõrralik aid ümbre om, et kiäki vika saa õi. Rõugõn või kah paraati pitä ja kujo mano häitsmit vitä. Vabahussõan võidõlnu olliva jo kah imäst sündünü kõik.

ILVESSE AAPO Räpinält

Latsõ-iä mälestüse hainaaost

Ku ma latsõn vahel hainaaigu tädi puul olli, miildü tädile meid, latsi, säändse värsiga herätä: «Kas ti saati jo üles, päiv joba põrsanüssängün!». Mullõ tekk tuu päävänõsõngu korgus nalĺa. Ku mi rõngutimi ja pruukosti võetus saimi, olĺ päiv joba poolõn taivan.

Hummugusöögis olĺ suvõl hainaaigu inämbältjaolt leib, soolasilk, piim ja hapupiim. Leevä pääle tõmmati võidu vai suidsupekki. Lämmä söögi tegemise pääle hainaaigu aiga es raisada.

Meile, latsilõ, anti parra toki kätte ja saadõti hainakaari lakja lüümä. Õdagu tulĺ hain rihaga kokku riibu ja rukka panda. Järgmädsel hummukul pääle kastõ minekit laotõdi üü ruan olnu hain lakja.

Keskpääval tulĺ alusta haina kaarutamisõga. Haina kaarutõdi päävä joosul paar kõrda. Kaarutamisõga kääneti hainalõ tõnõ puul, et hain parõmbalõ kuionu. Kõik hainategu sõltu ilmast. Ku põud olĺ ku raud, sis hääl juhul kolmandal pääval sai haina joba kodu küüni viiä. Kuurma tegemine ja küünin haina sõkminõ olĺ iks mi, latsi, tüü.

ORGLA LEA Rõugõ küle alt

Savvusann

Võromaa inemiisi mälehtüse savvusannast: kuis sääl käüti, midä kõnõldi, midä pääle mõskmisõ viil tetti ja miä viil sannast meelen om.

Pätitego suidsusannah

Tulĺ miilde üts tõtõstõ sündünü lugu nuuri miihi suidsusannah tettüst pätiteost.

Aastid tagasi elli Palovere küläh peremiis ja tä tõnõpuul Minna. Näil latsi es olõ. Olĺ kasutütrik Leida.

Puulpäävä küteti suidsusann, nigu iks. Mehe olli sannast väläh.

Noorõ tsura iihotsah Kaljuga puursõva väiku mulgu aknõlengi sisse, selle et säält olĺ hüvä kaia, mis naasõ sannah tegevä. Esi kaltsiva sannalava pääle tärpentiini.

Sannah, põrmandu pääl aknõ all olĺ tuubrih külm vesi. Sann olĺ pümme, väiko latõrnakõnõ palli, väläh olĺ kah joba pümme.

Vana Minna visaś lõunõt ja hüpäs lava pääle. A sai säält kipõlt tagasi ja nakaś tuubri kottal katõ käega külmä vett jalgu vaihõlõ kühveldämä. Esi rüükse iks krõpõhit sõnno mano. Kasutütrik Leida es saa midägi arvo.

Poisi, sunnigu, kaiva mulgust tuud janti ja es jõvva naaru pitä.

Aastid ildampa, ku Kaljust sai tuusama talo väümiis, tulĺ asi vällä. Kes taht tiidä, mis päält tuud juhtu, pruuvku perrä!

HELVE Meegomäelt

Aholämmi

Üte huuga tettü plaat

Zetodõ vahtsõnõ ja ütelepoolõ kolmas helütsõõr om tuun mõttõn huvitav, et tettü piaaigu üte huuga. Tsura lätsivä sanna, tuu tähendäs stuudiolõ, ja inne vällä es tulõ, ku kõik luu olliva valmis vihõldu. Säänest värki olõ õi väega palĺo tettü vast, a ku tsõõri kullõt, saat arvo, et kõlalõ tege hääd, ku matõrjaali mano väega kavvas jobotama jää-i.

Tõsinõ miihilaulo-plaat om! Kõgõ parõmpidõ tulõ tuu vast vällä luust «Naasevõtt». Minevä kõrd, tsõõri «Lätsi tarrõ tagasi» pääl olliva naasõ – Tsibihärbläse – kah pundin ja edimädse huuga nakaś kõrv otsma, et kohekotsilõ latśkõsõ jäänü omma. Tuu tsibidega üten tett plaat võitsõ jo väega palĺo avvohindo ja tuud mängiti egäl puul, harisit är, et tütrigu laulva kõik aig perrä. A egä tuust midägi hätä olõ õi, seo kõrd harinõt veidü ümbre ja saat arvo külh, et ku 1000 aastaga iist olõs setodõl trummi, elektrikitarri, *wah-wah* pedaali ja akordion ja trompet olnu, tennü nä totsna säänest muusikat. Tuun mõttõn ommava Zetod väega ehtsä.

Ärke nakakõ kõrraga mu hindä pääle kaema, a ma arva, et võrokõsõ võinu kah üle hulga ao midägi kõrralikko tsõõri ja suuri lavvu pääle kõrralda. Zetod om egäl juhol jälleki hää tüü tennü!

ILVESSE AAPO

HARJU ÜLLE
ylle@umaleht.ee

Räpinä vanauno stiilne perändüs

HARJU ÜLLE PILT, PILT AINELO AGO KOGOST

Karu Janno (kural) ja Juho teivä Kiudoski Rudolfi perändüsest 1930. aastidõ stiilin hotelli. Kaapkübärät kandnu Juho vanaunost omma perrä jutu ja mõnõ väiku pildi (hääd kätt).

«Tammõpuu!» kitt Räpinä hotelli üts umanik Karu Juho (70) ja tõmbas käega helläkeiste üle vahtsõ trepi käsipuu. Erätelmise pääle tett 1930. aastidõ moodu perrä müübli, Rootsist vällä otsidu vanaperälidse tapeedi, eski kraaninupu ja triksli nägevä tuudaigsõ vällä – 80 aastaga iist Räpinähe ärimaja ehitänü Kiudoski Rudolf tundnu kimmähe ummi perrätulõjidõ tüüst häädmiilt.

Vana Kiudoski veletütre poig Karu Juho om üten uma poja Jannoga (38) ehitänü majast hotelli üten kostitarõga, millele vanauno avvus panti nimi Kiudoski Restoraan. Ärimehe pidävä vanauno perändüsest nii palĺo, et maja om vällänägemiselt tettü piaaigu samasugutsõs, nigu tuu olĺ ehitämise aigu.

Et maja om ka seestpuult 1930. aastidõ moodu perrä, tuu iist kitvä umanigu Räpinäst peri sisekujondajat Rämmanni Kaidit ja ehitämiseprojekti autorit Asi Kasperit Põlvast. Ka ehitüsfirma võeti umast kandist – AS RIS Ehitus Põlvast ja nõvvoga aviĺ turismikõrraldaja Veeroja Eda Haanist.

«Ma olõs mõnõ aśa man perrä andnu ja seoilmaaomuudu aśa pandnu, a poig es lupa,» tunnistas esä Juho. Tä iks pelgäs tsipakõsõ, et äkki küläliisile ei miildü. Nii es julgu tä iks söögikotussõlõ nimes jättä Kiudoski Kostitarõ, midä sooviĺ panda kirä- ja laulumiis Ilvesse Aapo. Et äkki jääs segätses. Nii saigi söögitarõlõ nimes Kiudoski Restoraan – kah illos umakiilne nimi.

Söögikaardi pääl ka võrokiilse nime

A tuud miilt omma Karu külh, et söögikaardi pääl võissi süüke nime külh olla nii inglüse, eesti ku võro keelen.

Toda inämb, et söögitegemise man om plaan pruuki päämidselt paigapäälist kraami, innekõkkõ värskit Lämmijärve kalla (ka Karu Juho ja Janno esi omma kalasüüke sõbra ja kõva õngõmehe), mõtsaeläjide lihha ja siini-marju. Ja süümä oodõtas ka umma Räpinä rahvast, minkperäst olõ-i söögi ka väega krõpõ hinnaga. Eski pääkokk om vana Võromaa poiss: Solniku Kristofer Moostest.

Säidse aastat ehitämist

Esä-poig omma hotelli ehitämisega vaiva nännü säidse aastat. Kipõmb ehitämine läts vallalõ minevä suvõl, ku PRIA Leader tugi ettevõtmist 4,65 miljoni krooniga. Umma rahha omma Karu ehitämise man mängu pandnu tsipakõnõ inämbgi. Hotell ja restoraan tetti vallalõ inne jaanipäivä, a maja ümbre om tüüd viil suvõ lõpuni.

Vana palkehitüse asatundja, kah Räpinä kandi miis Lõbu Ragner tund häädmiilt tuu üle, et esieräline vana puuhoonõ iks är pästetüs sai: kavvas ei olõsi tuud inämb olnu, katus olĺ küländ viletsän kõrran.

Karu esi märgotasõ, et stiilsel hotellil om väke saia seo kandi turismivärehtis.

PILT AINELO AGO KOGOST

1930. Kiudoski Rudolfi vahtsõnõ äri- ja elomaja.

HARJU ÜLLE PILT

2010. Karu Juho ja Janno vahtsõnõ hotell-restoraan.

Vanauno Kiudoski Rudolf olĺ rikas miis

«Muidoki olĺ Kiudoski Ruudo rikas miis, vaenõ tä es olõ, ku täl nii suur maja olĺ!» kitt Räpinä kodo-uurja Ainelo Ago ja näütäs vanno pilte päält nii Kiudoski majja ku ka umanikku: kimmä näoga miist, kaapküpär kukru pääl.

Kiudoski Rudolf olĺ Räpinä tarvitajidõ ütisüse müügiärijuht. Üten vele ja sõsaridõga pidi tä Räpinäl ja Võõpson viinapuuti – arvada säält tuu jõukus tulĺgi.

1929. aastal tekk Rudolf 99 aastas põllutüüministeeriumiga rendilepingu tuu maa pääle, kohe täl olĺ plaan suur maja pistü panda. Maja üldpind sai 700 m² ümbre. Ehitüse man pruugiti ka vana mõisaaida palkõ.

Edimädse Eesti aigu olĺ majan Räpinä postimaja ja Tartu Eesti Majanduse Ühisuse Räpinä osakund.

Vanatädi Berta pidi all ka umma rõiva- ja moeärri. «Kanga, rätikese, pitsi, paila, nõpsikese olli,» mäletäs Ainelo Ago umast nuurusaost. «Kiudoski olli meil suurõ perekunnatutva, kävemi näidega läbi kõik aig. Veranda pääl olĺ kohvijuuminõ.»

«Mille ti bendsujaama tagasi es tii?»

Minevä nädäli olli hotelli-restoraani ussõ kaejilõ vallalõ ja umanigõl tulĺ maia näüdädä inämb ku 500 inemisele. Räpinläisi käest kuulsi umanigu maja aoluu kotsilõ hulga põnõvat.

Et maja man olĺ ka bendsiinijaam nii edimädse Eesti aol ku ka Vinne ao algusõn, sis mitmõ vanõmba räpinläse küsse, et maja olõti külh ilosahe kõrda tennü, a mille ti olõ-i bendsujaama vahtsõst tennü? Tuud plaani muidoki olõ-i.

Vanatädi Berta kotsilõ kõnõldi, et tuu olĺ olnu ka väikut viisi moekunstnik, andsõ provvadõlõ rõivanõvvo.

1940. aastal maja natsionaliseeriti, sääl olli üürikortina, all iks poodi kah.

1941. aastaga kiudutamisõst jäivä Kiudoski viil putmalda. «Ku ma Tsiberist är pagõsi, tuu olĺ 1946. aastal, sis lätsi turuplatsi pääle, vana Kiudoski Ruudo kah turu pääl kõndsõ,» mäletäs Ainelo Ago. «Ruudo kutsõ hindä poolõ, et tulõ, ajami jutto. Sis tulĺ Hindrik Heering sinnä ja tõsõ vana talomehe. Valõti samagonni klaas täüs. Anti mullõ, et Jaani poig, võta! Mina panni klaasi kõrraga hinge ala, nigu Vinnemaal kommõ olĺ. Vaheva sis mullõ otsa: egäüts olõs tahtnu tuust klaasist, mina panni ütsindä hinge ala!»

1949. aastagal kiudutõdi Kiudoski är. Nii Paul ku Rudolf kuulivagi Tsiberihe, Berta ainumanõ tulĺ tagasi.

Et maja anti tagasi Karu Juho imäle, olĺ tuuperäst, et vanaunol Rudolfil ja vanatädil Bertal, maja tõsõl umanigul, latsi es olõ. Nigu ka tõsõl vanatädil Lottil. Latsõ olli õnnõ näide vellel Paulil, Juho vanaesäl, kiä olĺ Räpinä pritsumiihi päälik.

Juho imä perändĺ maja edesi umakõrda Juholõ ja timä sõsaralõ Käämeri Merikesele. Janno ostsõ puul maia tsõdsõ käest är. Hotelli majandas perekunna firma OÜ Räpina Reisid.

Ärigeeni omma tävveste olõman!

Karu Juho ja Janno uskva, et mändsegi ärigeeni omma iks olõman. Näil mõlõmbal om ärisuunt iks kõvva. Janno om 12 aastat juhtnu Scania Eestit, no om Scania liisingfirma juht Soomõn, Eestin, Lätin ja Leedun. Esäl om Taĺnan äri. «Tunda om, et meil tuu ärisuun koskilt tulõ, koolitust võit saia kupalĺo, lausõ päähä oppi, a tuu ei olõ tuu,» kõnõlõs Juho.

Kuis Sass vanaesäga muttõ püüdse

SIKA AAVO

Joba mu kadunu esä ja ma niisama olõmi muttõga hätä nännü. Neo eläjä omma mu meelest Vanastkuŕast sigitedü. Ma saa ka tuust arvu, et egäl olõvusõl siin ilman om uma kotus ja õigus elädä, a tuu käü üle mudsu, et mille tä piät õkva sinnä minemä, kohe ma olõ külbnü põrkna vai herne vai kurgi vai viil midägi.

Vähä tuust, et tä pindriid pulst, tä tsung ka sääl, kon sul om kõgõ ilusamb muru külvet.

Esieränis mütt tä keväjädsel ja sügüsedsel aol, sõs ku vaglakõisi om maa sihen vähämb ja tä piät ilmadu hulga urgõ ajama, et kõtt täüs saia. Ümbretsõõri om jo nii palľu jäätmaad, a ei, tä lätt sinnä, kon ka inemine taht midägi tetä. Mul olľ sügüse juhus maa seest üles lööudä muti talvinõ söögitagavara. Sinnä olľ koŕatu hulga vihmavaglakõisi, a ütski näist es liiguda inämb. Tähendäs, mutt om nii tark, et mõist inne vaklulõ ütsnull är tetä, sõs nä ei roni inämb minemä.

Ma olõ näile autu sumbutajast suitsu urgu lasknu, olõ pandnu elektriliidsi maa-müdistäjit, olõ urgu vett lasknu, haisuhernit oostõ sisse pandnu, a hummogu kaet, et herne omma mulgust vällä aedu ja laostamisõ tüü käü edesi. Ma olõ mutiunigu man vahtnu tunnõ viisi, et ku maa veidükese liigus, sõs tsuska viglaga, a niimuudu olõ ma õnnõ üte muti kätte saanu. Vinneaolidsõ paarin ümmärgudsõ traadist lõksi omma kah nalľanummõr.

Tuu kõik olľ seeni, ku ülemineva aasta keväjä helisť veli Kaupo Valgast ja üteľ, et täl omma kellegi käest saadu säändse krokodilli muudu ravva, et tulõ võta ja proovi. Tuud juttu es lasõ ma kats kõrda kõnõlda.

Edimädse katõ pääväga sai kats mutti kätte. A edespiten olľ ka egäsugutsiid nalľakiid juhtumiisi. Väikene, nellä aastanõ pojapoig Aleksandri (Sass) tulľ kah vanaesäga ütte punti ja olľ mullõ mutijahin kõgõ toes. Ütskõrd õdagu pannimi ravva urgu üles ja vana väiku paakõnõ pääle, no et valgus manu es päsenü, et mõni väiku eläjäkene vai tsirgukõnõ raudu sisse es lännü. Hummogu lätsimi katõkõistõ kaema, nõstsõmi kastruli päält är ja mis mi näemi. Kastruli alunõ om mulda täüs aet, a ravva ei olõ kokku lännü. Mutt olľ raudu kõrvalt vahtsõ unigu üles ajanu, ütesõnaga, vahtsõ oosõ ravvast müüdä kaibnu.

Ütskõrd jäl olli kül ravva kokku lastu, a raudu seen es olõ mutt, a muti persest paras tükk nahka üten karvuga. Sass üteľ tuu pääle, et kül täl või vallus olla, timäl sääl urun ei olõ jo tohtri-täti, kes plaastrit pääle olõsi pandnu!

Nii mi sõs Sassiga muttõ nuhõlsimi. Suvõ lõpuni püüdsemi ütesä mutti ja liinast Sassi puult aiast saimi üte kätte.

Minevä suvõl saimi kätte kuus mutti, a päätähtsä om tuu, et üttegi mutimullaunikut ei olõ inämb aian egä muru pääl. Vahepääl kerkü Sassil üles küsümüs, et kas mutinahast olõs midägi saanu. Lõpus saimi õks arvu, et näid olľ veidü ja et kas mutinahast küpär omgi nii väega illus.

Lõpus jäi nii, et Sass või jo opada muti püüdmist kellelegi, kes näidega niisama hädän omma, a muidugi raha iist, selle et äri om äri.

PLATSI LIISO TSEHKENDÜS

Raisaku ei ello är!

RUITLASÕ OLAVI, rehkendämisegeenius

Ku Euroliidul lätt läbi plaan pensionivannust 70 aasta pääle nõsta, tulõ midägi vällä märki. Eesti miis eläs keskmädselt 67,3 aastat ja 70ni ei viä kuigimuudu vällä. A umast 67,3st and veidükese rohkõmb vällä pitsitä külh.

Uni om inemisele tähtsä ja et tä umast elost kolmandigu, tuu tähendäs 22 aastat maaha maka, om normaalnõ. Perrä jääs 45 aastat ja tuu tulõ no kuigimuudu rentaablilt är pruuki.

Kõgõpäält tulõ telega kaeminõ maaha jättä. Ku sa päävän kaet telekat õnnõ kats tunnigi, lätt sul 45 aasta joosul timä pääle uma 3,75 aastat är. Omgi 45 aastast õnnõ 41,25 perrä!

Tõnõ aoraiskaja om sitmine. Inemise istva peldikun palľo kavvõmb ku tegeligult vaia olnu. Ku inemine saa päävän kümne minodiga toimõ, sõs palľodõl meist lätt vetsun päävä pääle 45 minotit ja rohkõmb. 35 minotit ülearvo sitmist tege elo joosul kokko aasta. Perrä jääs 40,25.

Süümine. Puultõist tunni päävän, niisama näksmine mano, kats tunni kokko. Kuigi saanu ütega. Kats aastat maaha ja omgi 38,25.

Ma ei viisi nii palľo rehkendä, a ku inemine nii palľo situs, süü, telekat kaes, tervüsesporti tege, mitmõsugumaidsi asjo takan uut, ei jääki elo joosul niisama mõnusat aigu õllõpudõli takan moľotamisõs. Sõs ikõt vanast pääst, et või ku lühkene seo elo olľ! Elo olľ pikk, a sa, ulľ, sitsõt tuu lihtsäle maaha!

Ku sa ei olõ väega hää pääga inemine ja kratsit päävän kats minotit kukrut, lätt sul elo joosul kratsmisõ pääle 23 päivä. Egä liigutus võtt aigo: tsungit nõnast minodi tatti päävän ja elo joosul tsurgit sa näpuga nõnan üle kümne päävä! Võta tüült puhkust ja tsungi kümme päivä kõrrast nõnan? Om ikäv. A elo joosul ei olõ sul umast aost millegi jaos hallõ! Saisat päävän viis minotit piigli iin ja elo joosul vahit umma ulli näko niimuudu 57 päivä.

Sa võit jo kullõlda, mis Andsip vai Savisaar sullõ ütles, a kullõminõ võtt aigu. Esiki käekellä kaeminõ võtt aigu. Kats sekondit kõrd, 30 kõrda päävän, kokko terve minot ja jälki üle kümne päävä lännü. Peris hirmsa.

Latsi tegemine ja kasvataminõ om sammamuudu aoraiskaminõ. Las aahvriklasõ tegevä, näil om tuu asi käpän. Latsiga om igäväne jama, raiskat umma aigu ja perän kasus viil tenotähes mõni Kalda Romeo vai Ustimenko.

Sullõ ant veitü aig tulõ hindäle hoita. Mu moraal om sääne, et ku ma hummogu üles tulõ, sõs olõ ma magamisõst väsünü ja päiv lätt är üüst puhkamisõ pääle. Ma tii unõn kõvva tüüd kah, vähkre, norska, näe unni ja saa näist väega häid mõttit. Nigu neo täämbädsegi.

Tossu Tilda pajatusõ

Kolm koolisõsarat umavaihõl

Klassi kokkotulõkil sai koolikaaslasõ üle viiekümne aasta kokko. Ütstõist es olõ kavva aigu nättü ja juttu olľ palľo. Kolm koolisõsarat kõnõliva umist miihist.

«Mu miis kinke mullõ sünnüpääväs televiisori!» üteľ üts uhkõlõ.

«A mu mehe sünnüpäävä-kingitüs olľ videomakk. Nüüt või ma seebikit kaia egä kell ja nii palľo ku kulus,» es jää tõnõ ala.

Kolmas es ütle midägi. Tõsõ koolisõsara küsse, kas timä miis tälle sis tõtõstõ midägi es kingi. «Tä üteľ, et ma näe viil nii hää vällä, et minno või tõisilõgi näüdädä,» üteľ kolmas koolisõsar tassakõistõ.

Latsietendüs Pokumaal

Puulpäävä saava latsõ Pokumaal edimäst kõrda kaia E. Vilde tiatri vahtsõt suvõtiatrit «Pokud jõuavad koju». Valteri Edgari Pokuraamadu perrä säädse tükü lava pääle Kasterpalu Margus. Puukot mäng etendüsen Linno Matti, laulõtas laulõ Tungla Leelo sõnno ja Lunge Toomasõ viie pääle.

Etendüse päivil saa Pokumaa matkaratu pääl kõndi nikani ku kellä 12.

Hainakuu 17. ja 18. päävä tulõ kaia, et uma massinaga Lõuna-Eesti rallilõ ette ei jää.

UL

Poku-etendüse pruuv.

«POKUD JÕUAVAD KOJU»
POKUMAAL PADASUUMÄE TALOKOTUSSÕN
17. –18. ja 21. –24.
hainakuul kell 14 ja 18
Esietendüs 17.07 kell 18

Ku piledi inne är ostat, sis om hind 75.- (latsilõ (3a pääle) ja opilaisilõ 50.-)
Etendüse päävä ja paiga pääl mass pilet 100.-, latsipilet 75.-

Kuuluda

Kuulutusõ tel 78 22221, info@umaleht.ee

Ruusmäel vallavalitsusõ man tege **Swedbanki pangabuss** piätüse

üle nädäli neläpäivilde kellä 14.30–15.30.

(III ja IV kvartalin: 22.07, 5.08, 19.08, 2.09, 16.09, 30.09, 14.10, 28.10, 11.11, 25.11, 9.12)

Osta

Osta **talokotussõ Võromaal** (õkva umanigu käest). Maad võissi olla vähämbält 5 ha, hää olnu eelektri ja vesi. Olõ-i tähtsä, ku kõrran huunõ omma. Või ka õnnõ maatükkü pakku. Tel 5623 2546.

VÕROMAA VII PÕLLUMIIHI PÄIV
17.07 KRAAVI KÜLÄN, ANTSLA VALLAN

Ettevõtmisõ tervele perrele:
- kõnõldas maarahva tegemiisist
- müvväs talokraami ja tüüriistu
- tervüsetelk
- lambapügämise võistlus
- lamba küdsämine maa seen
- villa pruukmisõ oppus
- vanno asjo näütüs
- ilosa kodoaia kaeminõ
- hobõsõsõit latsilõ, kontsõrt

10 päävä vallategemine. Sõnna saava VTL esimiis Rosenbergi Ivar, külälise. Kitetäs talokonkursist osavõtjit, laul Hauka Vägevad.
10.30 kündmisvõistlus
11.30 põllutehniga näütüs
12 talomehe lõunasupp
12.30 võistlus **«Võromaa kõgõ parõmb kohopiimäsüük 2010»**
15 kontsõrt Kraavi kerikun
16 Kraavi küläpäävä vallategemine
20 simman ansambliga Hoia ja Keela

PÄIV TULÕ ILLOS!

Teedüst ja kauplõmisõ jaos saa kirja panda tel 5349 9454, 782 1669 (Parvõ Marika)

Tugõja: Kohaliku Omaalgatuse Programm, Võro maavalitsus, Võro liinavalitsus,umavalitsusõ, Farm Plant Eesti AS, Võromaa massinaütistü, Heifer Programm.

Latsilõ

Vastussõq saatkõq: Tartu 48, Võro liin 65609 Uma Leht vai info@umaleht.ee.

Manoq kirotagõq uma nimi, vannus, aadrõś ja telehvoninummõŕ. Vastajidõ vaihõl loositas vällä võrokeelitsit latsiraamatit vai kasette ja Uma Lehe klepse.

Mineväkõrdsõ ülesandõ vastusõq: *üts ja puul kats; säidse ja puul katõssa; puul ütstõist ja ütstõist; ütessä ja puul kümme; veeränd kats ja kolmveeränd kats; kolmveeränd viis ja veeränd kuus.*

Avvohinna saava **Hoobi Ellen (7)** Sabõrnast ja **Lutsu Janeli** Missost.

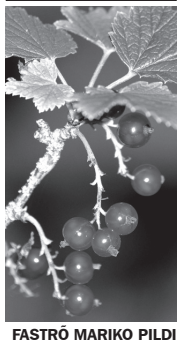

FASTRÕ MARIKO PILDI

Otsiq taast tabõlist üles kõik maŕanimeq: vislamari, mustik, hõrak, sitik, rämm, tikri, karusmari, aiamaasik, mõtsamaasik, linnohk, palohk, kahruvavvarn, vavvarn, kurõmari, pihlõmari. Otsiq võit kuralt hääle, häält kuralõ, alt üles vai üllest alla. Perräjäänüist tähist tulõ vällä üts asi, midä lätt vaia, ku marjust sahvti (muusi) tiit. Saadaq tuu aśa nimi meile ildampa 22. hainakuu pääväs!

R	K	I	S	A	A	M	A	S	T	Õ	M	T
Ä	P	I	H	Õ	M	A	R	I	K	M	S	U
M	N	R	A	V	V	A	V	K	A	U	K	T
M	I	R	A	M	Õ	R	U	K	R	S	I	I
A	I	A	M	A	A	S	I	K	Õ	T	T	K
K	A	R	U	S	M	A	R	I	H	I	I	R
U	I	R	A	M	A	L	S	I	V	K	S	I
K	A	H	R	U	V	A	V	V	A	R	N	R
K	H	O	N	N	I	L	K	H	O	L	A	P

Kaeq võrokeelitsit Jussi-multikit: www.lastekas.ee → Jussi multikad → multikaq võro keelen!

17. hainakuu pääväl Võõpsoh

Kalamiihipäiv

Võõpso pritsikuuri man

8 – kalapüüdmisevõistlus (panõ kirja tel 521 4068, Karpsoni Aivar)
11–18 täüstunni aigo lätt laiv Lämmijärve pääle huvireisi tegemä (pilet 50.-, teedüs tel 503 7616)
12 – päävä vallategemine, kalapüüdmisevõistlusõ võitja saava avvohinna
kalalaat (küsü teedüst ja kauplõmisõ kotust tel 521 8202, Küti Leo)
spordivõistlusõ
laulva **Radnoi Raspev Räpinält, Niva Petserist ja Väikeste Lõõtspillide Ühing**
pääväjuht Kaska Hanno tege kalasuppi ja kõnõlõs kalamehejuttõ
Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu kõnõlõs hindä tegemiisist
Näütüs «Kitä umma järvekeista, kallist kalarannakõista»

Kalamiihipäiv om kõigilõ ilma rahalda!

Kõrraldaja: Räpinä vald, avitasõ Lõuna-Eesti Kalastajate Klubi, Peipsi Kalanduspiirkonna Arendajate Kogu, Latikas OÜ, Seto Line OÜ, Räpina Spordiklubi, Räpina Äriabikeskus, Võõpsu Küla Seltsing, Räpina Koduloo- ja Aiandusmuuseum, Võõpsu Kalurite Selts ja paikligu kalandusettevõtja.

Teedüs tel 517 6288 (Trumsi Marge), www.rapina.ee; www.kalastusinfo.ee

Telli Uma Leht Võromaalt peri sõbralõ, tutvalõ vai sugulasõlõ!
6 kuud – **60** kr, **12** kuud – **120** kr